

From: Vesela Prodanova

Sent: Monday, January 29, 2018 10:48 AM

To: e.ilieva@sofia.bg

Subject: Относно: Обществени консултации по Проект на Система за прием на ученици в първи клас в общинските училища на територията на Столична община.

На вниманието на:

Доц. д-р Годор Чобанов – заместник-кмет на Столична община

Относно: Обществени консултации по Проект на Система за прием на ученици в първи клас в общинските училища на територията на Столична община.

Уважаеми Г-н Чобанов,

Във връзка със стартиралите обществени консултации по публикувания Проект на Система за прием на ученици в първи клас в общинските училища на територията на Столична община, изразявам следното становище.

Считаме, че така поставената като **основен критерий** в предложената от Вас Система за прием на ученици в първи клас в общинските училища на територията на Столична община (Системата), „уседналост“ на деца, кандидатстващи в първи клас на практика **ограничава децата ни от гарантираното им от чл. 53 ал. 1 от Конституцията на Република България право на образование, и, поставя в неравностойно положение малолетните деца, които сами или чрез своите родители/настойници са избрали безплатното образование в държавните и общинските училища. Неравното третиране представлява пряка дискриминация по смисъла на чл. 4, ал. 2 от Закона за защита от дискриминация, във връзка с признак „образование“.**

1. *По отношение на ограничаване на децата от гарантираното им от чл. 53 ал. 1 от Конституцията на Република България право на образование.*

Понятието „уседналост“ не е легален термин в българското право и не присъства и в практиката на Конституционния съд. Към днешна дата това понятие се използва единствено по отношение упражняването на друго гарантирано от Конституцията на Република България право – правото на упражняване на активно изборително право, гарантирано в чл. 42, ал. 1 от Конституцията на Република България. Но дори и по отношение на „уседналостта“ за упражняване на изборително право (касаещо всички пълнолетни граждани), Конституционният съд е преценил, че когато законът предвижда прекомерно дълъг срок за такова "живеене", „тогава позитивното изискване към носителя на изборителното право **се превръща в ценз**, т.е. **преграда за неговото упражняване**.”^[i] В тази връзка, първоначално предвидените от законодателя в Изборителния кодекс (ИК, ДВ, бр. 9 от 2011 г.) разпоредби за „уседналост“ - в чл. 3, ал. 4 и 5 и в § 1, т. 4 и 5 ИК - "12 месеца", и, в чл. 4, ал. 3 и 4 и § 1, т. 3 ИК - "две години", бяха обявени от Конституционния съд за противоконституционни, в частта им относно срока на предвидената в тези текстове „уседналост“. Конституционният съд е преценил, такова изискване за "живеене" **като прекомерно**, защото превръща *допустимите и разумни изисквания към носителя на изборителното право в ограничение и ценз*, и в този смисъл *противоречи на Конституцията*.

Според Конституционния съд, срокове от "12 месеца" и "2 години", предвидени в обявените за противоконституционни разпоредби на ИК **нарушават и конституционния принцип за пропорционалност при поставянето на допустими изисквания към**

упражняването на основни права, каквото е не само избирателното право, но и правото на образование (което, за разлика от първото касае не пълнолетни граждани, а всички деца) и **не е налице сериозно оправдание за наложителност на толкова дълъг период, който да е необходим за упражняването на избирателното право по предназначението му**. В тази връзка законодателят ограничи „уседналостта“, като посочените първоначално срокове за допустимото изискване за живеене на определено място преди избори (обявени за противоконституционни), бяха изменени, съответно - да не могат да превишават срока от 6 месеца.

Считаме, че така предложената в Системата „уседналост“ от 3 години, респ. 1 година като основен критерий за прием в училище, е **прекомерно дълъг период** налаган административно на нашите деца, като същият по никакъв начин **не е оправдан**, а още повече **по-малко е допустим** с оглед упражняването на конституционно гарантираното право на образование в избрано училище и вид обучение, съобразно личните предпочитания и възможности на децата.

Считаме, че периодът на „уседналост“, предвиден в предложената Система е прекомерно дълъг, още повече досежно нашите деца, чието право на образование е гарантирано от законите на страната, като считам, че този срок също **не следва да превишава 6 месеца**.

И още едно съображение: въведената от Системата „уседналост“ от 3 години, респ. 1 година, **не съответства на свободата на придвижване на хората, гарантирана като основна европейска свобода**.

- 2. По отношение на неравното третиране, което представлява пряка дискриминация по смисъла на чл. 4, ал.2 от Закона за защита от дискриминация, във връзка с признак „образование“.*

Съгласно чл. 53, ал. 3 от Конституцията, основното и средното образование в държавните и общинските училища **е безплатно**. Предложената Система страда от сериозен пропуск по отношение на деца, живеещи в райони на Столицата, където има **само едно общинско училище** (напр. деца, с местоживеене в „Кръстова вада“ – запад и изток, „Витоша“, „Манастирски ливади“, др.). При хипотеза, в която дете с постоянен/настоящ адрес, напр. в „Кръстова вада“, чиято „уседналост“ е напр. 10 месеца, и, не отговарящо на никой от така предвидените в Системата „допълнителни критерии“, ще бъде разпределено от единственото училище в района в „Трета група“ (съгл т. 8.3. от Системата). В случай, че детето не бъде прието, поради изчерпване на план-графика на това единствено училище още с „Първа“ и „Втора“ група деца, или, изчерпване и с деца от „Трета“ група, но които са „бонифицирани“ с някой от допълнителните критерии, така както са предложени в Системата, то такова дете на практика **ще бъде лишено въобще от каквито и да е други възможности за прием в общинско училище в района на местоживеене**. В такива случаи, единствената възможност за това дете за прием в първи клас ще бъде записване в частно училище (и то при положение, че в частното училище прием е все още възможен, тъй като кампаниите за записване в повечето от частните Софийски училища приключват до края на м. Март, 2018г.).

Така предвидената в Системата „уседналост“, въведена за предстоящата още през м. Април – Май, 2018г. кампания, без каквото и да е адапционен срок и **без допълнителен критерий**, който да защити деца от райони, където безплатния достъп до общинско училище е сведен до единствен избор, **поставя в неравностойно положение малолетните деца, които сами или чрез своите родители/настойници са избрали безплатното образование в държавните и общинските училища. Неравното третиране представлява пряка дискриминация по смисъла на чл.4, ал.2 от Закона за защита от дискриминация, във връзка с признак „образование“**.

Въвеждането на подобен критерий без какъвто и да е адаптационен период поставя и друга група деца в дискриминационно положение – деца които предходната година, изцяло съобразявайки се с действащите тогава правила са кандидатствали и са били приети в подготвителни групи в конкретни училища. Тази група деца се оказва в абсурдното положение при вече направен от страна на техните родители или попечители избор за конкретно училище, да са принудени отново да сменят училището си. Това е аргумент, който отново трябва да бъде съобразен от Вас, търсейки най-правилните критерии за прием в първи клас и най-правилния начин за въвеждането им!

Също, поради обективни причини много от семействата и от самотните родители на деца от описаната по-горе група не са в състояние да заплащат скъпо струващото образование, предлагано от частните училища. Децата от тези семейства са поставени **в по-неблагоприятно положение и по признак „имууществено състояние“**, изразяващ се в **по-неблагоприятно третиране на деца**, с местоживеене в райони, където безплатния достъп до общинско училище е сведен до единствен избор на училище.

В допълнение, равният достъп до общинско училище, от който деца от посочената по-горе група са лишени, е в противоречие и с редица общопризнати норми на международното право и международни договори, по които Република България е страна, в т.ч. принципите на **ВСЕОБЩАТА ДЕКЛАРАЦИЯ** за правата на човека, където всеки има право **на достъп при равни условия до обществените и държавните служби на своята страна**; на **МЕЖДУНАРОДНИЯ** пакт за граждански и политически права, където всяко дете, **без разлика на** раса, цвят на кожата, пол, език, религия, национален или социален произход, **имотно състояние** или рождение, **има право на такива мерки на закрила от страна на неговото семейство, на обществото и на държавата, каквито състоянието му на малолетен изисква**, и които принципи (съгл. Българската Конституция) са част от вътрешното право на страната и **имат предимство пред тези норми на вътрешното законодателство, които им противоречат**.

Считаме че, в допълнение към намаляване на срока на „уседналост“ до 6 месеца, и, с цел ограничаване на неравнопоставеността на децата, с местоживеене в райони на Столицата, където има само едно общинско училище (и въобще в близост до местоживеенето им има само едно общинско училище, в което могат постъпят в първи клас), за тези деца, **следва да бъде предвиден изричен допълнителен критерий**, еквивалентен на предвидения в т. 8.5. критерий „други деца от семейството, обучаващи се в училището“.

С уважение,

Весела Проданова

Ивелина Чернева

29.01.2018г.

---

^[1] Решение № 4 от 4.05.2011 г. на КС по к. д. № 4/2011 г., докладчик съдията Емилия Друмева
Обн. "Държавен вестник", бр. 36/2011 г.
чл. 149, ал. 1, т. 2 и 4 КРБ
чл. 150, ал. 1 КРБ